

būna visaip, bet dėl migracijos paliestos šeimos mano nuomonė vienareikšmė: jai tai – sunkus išbandymas.”

O tokiai šeimų Lietuvoje nemažai. Pagal paskutinius sociologinius tyrimus, 230 iš 1 000 respondentų pranešė, kad bent vienas jų šeimos narys yra išvykės. Tai visiškai nauja šeimos atmaina, sociologai ją vadina „transnacionaline“. Skamba išpūdingai? Bet jos nariams dėl to nėra lengvai.

„Vienam – paprastai vyrui ir tėvui – išvykus, šeima patiria stresą ir turi persitvarkyti, kad išgyventų. Ne visoms pasiseka: 15 procentų tokiai šeimų ketina skirtis, o pagrindine skyrybų priežastimi įvardija migraciją. Šeimai tenka ne tik prisitaikyti, kyla dilema: kuo laikytis trumpam grįžusi tėvelį (mamyčę) – namiškiu ar svečiu?”

Tokia padėtis, kai „tėvelis dirba užsienyje ir siunčia mums pinigų“, yra priimtinesnė, šeima prie jos prisitaiko greičiau. Moteris viena veža úkio, vaikų priežiūros vežimą ir tuo nesiskundžia – mūsiškės įpratusios... Pasak A. Maslauskaitės, tokioms gyvanašlėms sunkiausia psichologiškai: nėra su kuo pasidalyti atsakomybės našta.

MANO MAMA – MIGRANTĖ

Labiau riesta, jei svetur išvyksta mama. Nors vadinamas transnacionalinės šeimos modelis mūsų visuomenei dar drasko akis, ištirta, kad dirbtį i užsienį išvyksta 21 procentas mamų – ištiekėjusių, vaikus turinčių moterų. Jos palieka jau nebe mažus vaikus, tačiau paliktos šeimos galvos sociologams skundžiasi pernelyg didele buities našta.

Ponią Aušrą stebina, kad sprendimas išvykti dažnai priimamas né neįsivaizduojant, kas laukia šeimos. „Pusmeti pasikamuosim, ir pakaks!“ Tačiau pinigų gana nebūna. Pusmetis užsifėsia, ir šeima, nors né vienam (ypač vaikams) tai nepatinka, įpranta prie to. Reikia mažiausiai dvejų metų, kad pajustum buvimo svetur skonį ir naudą. Tad ne be pagrindo psichologas Evaldas Karmaza tvirtina, kad išvykdamas tėtis – juolab mama! – turi gauti ne tik sutuoktinio, bet ir vaikų sutikimą. Nesąmonė? Psichologas atremia: „Nesąmone toks poelgis mūsų šalyje dažnai įvardijamas dėl to, kad tévystė suprantama siaurai, primityviai – kaip atžalų aprūpinimas, rengimas, maitinimas... Gimdytojai nesidomi vaiko sielos, dvasios poreikiai, nors šiuos tenkinti – jų reikalas. Galbūt dėl to, kad nepaiso ir savų? Tai skatina vaikus manipuoliuoti tévais.“ O kaip kitaip, jei šie tik dirba jų tiekėjais?

O tos moterys, kurios išteka už užsieniečių? A. Maslauskaitė mano, kad šaliai tai nėra opa problema. „Tik mūsų vyrams galbūt atrodo kitaip“, – juokiasi sociologė. O aš iš abiejų pusių girdžiu tą pačią dainą: „Nér čia už ko tekéti!“, „Jau greit nebus kā vesti.“ Ar tikrai?

Deja, migracijos padarinius Lietuvai galime nebent susapnuoti. Paukštis tvirtai žino, kad „grįš namo pavasari saulėtą“, o žmogus... „70 procentų tų, kurių sutuoktinis dirba užsienyje, sakė, kad nesirengia kelti kojos iš Lietuvos. Ramu: vadinas, kokie 7 iš 10 parvyks. Tačiau paklausus: „Kada?“, tik gūžteli pečiai. Džiugu nebent tai, kad išvykusieji atsitiesia, prakunta ir, tikiuosi, daugiau sužino apie savo teises“, – tvirtina ponia Aušra. ■■■

Iš tų šeimų, kurių bent vienas partneris yra išvykės, 15 procentų ketina skirtis, o pagrindine skyrybą priežastimi įvardija migraciją.



Ar grįžta atgalios naujoji migrantų banga?

Žilvinas Beliauskas, Lietuvių grįžimo į Tėvynę informacijos centro direktorius:

Grįžta – ir pavieniai, ir šeimomis. Vieni vėl išvyksta ir vėl pasirodo, kiti reguliariai važinėja svetur padirbėti. Šį procesą sunku susekti net Statistikos departamento, nes jo duomenų apie grįžtančiuosius šaltinis – tik gyvenamają vietą deklaravusiu skaičius. Mes susipažiustumėme tik su tais, kurie įmus kreipiasi laiškais, skambučiais ar užsuka. Vieniems rūpi vaikų mokyklių kiemis – mokesčiai, tretiemis – kaip turta parsigabenti ir pan. Grįžtančiųjų tikrai yra. O aplinkybes jie nurodo įvairias: ir šeimyninės, ir tai, kad tose šalyse, į kurias išvažiavo, blogėja darbo rinkos padėtis.

Džiugina LGAVO – Lietuvių, gyvenusiu Amerikoje, visuomeninė organizacija „Sugrįžus“. Ją susibūrė tie tautiečiai, kurie JAV baigė mokslius, pelnė laipsnius, galėjo ramiai rūpintis karjera, sėkmingai pritapo svečioje šalyje, bet rado paskatų ir ryžto grįžti į gimtinę.

Kaip juos apibūdinčiai? Jie nesėdi vietoje – yra veiklios, ieškančios, neramios sielos. O tai, kad grįžo, rodo, jog gali priimti dar didesnius iššūkius, nes jiems rūpi ne tik asmeninė gerovė. Tiesa, yra ir tokiai, kuriuos namo pargena svetur patiria nesėkmė, apgaulė. Be to, smarkiai skiriasi senieji ir naujieji išeiviai. Žmogus, ne savo noru palikęs tévynę, ir išvykės pats, kad ir sunkumų genamas, puoseleja kitokias vertybės, o tai lemia santykį su protėvių žeme. Be to, naujieji reemigrantai – tai jau kita karta, jų mobilumo galimybės kitokios, jie verda globalizacijos katilė.

Man, kaip buvusių psichologui, įdomu tai, kad ilgainiui mūsų išeiviai – vienas anksčiau, kitas vėliau – išgirsta protėvių šauksmą. Net kosmopolitai, abejingieji arba visai „dėjė“ ant tévynės pajunta nostalgiją, sumišusius su depresija. Jie ima suvokti, kad svetur niekada nebūsi savas iki kaulų smegenu, blanksta jaunatiškos nepriklasomybės žavesys ir iki ašarų ima traukti téviškės grumstas. Veik nesusiduriu su tokiais, kurie primintų Franką Kruką. Vakaruose nebemadinga puikuotis turtais, ir gržusio milijonierius Vilniaus gatvėje neatskirsi nuo paprasto praeivio.